

NAPREJ

Glasiilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Izhaja razen ponedeljka in dneva pe-
prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnštvo: Celje,
Strossmajerjeva ul. št. 1, I. nadstropje.

Naslov za dopise: »NAPREJ«, Celje,
Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 20 Din.
za inozemstvo 30 Din.

Oglašil: prostor 1X65 mm 1 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer
se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.
Reklamacije za list so poštne proste.

DR. OSTER REZAC:

Posrečena operacija.

Ne demagogija, resno delo
vodi k zmagi! »Zarja«.

Naša stranka je bila podobna človeku, ki se je prehladil, pa mu strupene krali v telesu grozijo zastupiti ves organizem.

Slabotno in mehkužno telo taki bolezni podleže, dočim se telo utrjenega človeka strupov obrani s tem, da zbere vse strupene krali na enem mestu, kjer pridejo potem v podobni tura ali sličnega izpuščaja na dan.

Tak izpuščaj je treba prerezati in iztisniti, pa je telo zopet zdravo in krepko.

Naša stranka je resno hirala. Borila se je za demokracijo — sama je bila pa zaslužnena v rokah par mogotcev, ki so si znali urediti vse tako, da je bila finančno od njih odvisna.

Borila se je za enakopravnost proletariata v državi — v stranki sami pa o enakopravnosti ni bilo niti sluha, par voditeljev je vladalo, člani pa so smeli molčati.

Jasno je bilo že takrat, da bo treba hude operacije ali bo pa stranka postala kup razvalin.

Razdor, pri katerem se je stranka ločila v komunistično in socialistično frakcijo pri nas, ni nastal vsled načelnih razlik, temveč v glavnem radi absolutističnega režima v stranki.

Tisti sodrugi, ki so takrat ogorčeni odšli, so napravili s tem silno napako. Mesto da ostanejo v stranki in pomagajo odstraniti škodljive krali, so pa odšli ter s tem še utrdili položaj teh samodržcev.

Nam, ki smo v stranki ostali ni preostajalo drugega, kakor sprejeti boj na tri strani. Bojevati smo se morali proti komunistom, ki so hoteli v svoji zmoči uničiti celo stranko, bojevati smo se

morali proti kapitalizmu, ki je vsled razkola prešel v oienzivo in bojevati smo se morali proti samodržcem, ki so s svojim delovanjem za svoj osebni prid grozili istotako uničiti celo stranko.

Strašen je bil naš položaj, a danes, ko je v podobi »Zarje« tur prerezan, lahko z zaščedenjem ugotovimo, da smo najtežje čase prestali.

Dober zdravnik pogleda, ko je tur prerezal, kaj je bilo vse v njem in če je bil že zrel.

Pa poglejmo tudi mi!

Kot prvega vidimo g. Ivana Kocmurja, skupaj z g. A. Kristanom, tvoreča najopasnejši strap, ki uniči se tako zdrav organizem, če ni dovolj protistrupov. Omenjena sta se tepla med seboj celo desetletje, a ne za socializem, temveč za prvenstvo in moč v stranki. Ko je g. Anton K. pravočasno spoznal, da nije samodržstvu v stranki zadnja ura, se je »prostovoljno« odstranil. Takoj, ko je A. K. odšel, je mislil g. Kocmur, da je prišel njegov čas, da zasede »prestoje«. Mi smo pa rekli, da stranke ne bo več vodil posameznik, temveč na kongresu izvoljeni odbor. Zato smo imeli z njim boj do takrat, ko je bil še v stranki. S svojim izstopom iz stranke sta omenjena gospoda omogočila vstop najmanj 1000 poštenjakom, ki vsled njih v stranko niso hoteli.

Ali naj govorimo še dalje?

Ignacij Mihevc. Rečemo naj o njem le to, da je bil tajnik kovinarjev in da ga kovinarji tako »ljubijo«, da dosledno ne gredo nikamor, kjer je on.

Kar velja za Mihevca pri kovinarjih, to velja za Jožeta Kopača pri železničarjih. Čim dalje je od njih, tem rajši ga imajo.

Ivan Mlinar je mehka dušica, zato so ga »nehvaležni« tiskarji odstranili od predsedstva svojega društva.

Trdnejši od njega je Miha Rožanc, ki je te »puntarske« tiskarje ugnal ko-

nečno s tem, da je kar vpisal »socialistično« (Blasnikovo) tiskarno v kapitalističen kartel.

Viktor Zore, ki si je pri mizarjih izteknel neveljavne zasluge s svojo bistroumnostjo, je pa sedaj obesil vso nehvaležno »strokovno« politiko na kol ter zida rajši svojo vilico.

Če vprašate: odkod denar, ko drugi nimajo niti za kruh, vedite, da je on do dobrega proučil — žitno valuto.

Albin Prepeluh je stranko sam zapustil. (Ima zelo dober nos.) Demisioniral je pri vseh političnih korporacijah stranke, obdržal si je svoja mesta le na gospodarskih postojankah, kamor je bil postavljen kot eksponent stranke.

Čudna je njegova demisija, še bolj čudna pa je njegova politična morala.

Še en steber, ki ga za celotno sliko ne smemo pozabiti, je Bepo Berdajs.

Bil je nekdanji voditelj mladinskih delavcev. Ker je vodil vse tako, da je bil konec vsake akcije v — gostilni, so mu starejši sodrugi odpovedali, da za ta posel nima talenta.

Kasneje je bil tajnik pri kovinarjih, kjer je nastala neka čudna zmešnjava. Koniec zmešnjave je bil ta, da so mu zapu-povedali, da hitro demisionira, če ne . . .

To so torej po večini vsi bacili, ki so ogrozili strankino življenje.

Ostaneta še dva doktorja, s katerima se bomo na drug način pomenili.

Vkljub temu, da smo tukaj navedli vrsto imen, nismo prijavili osebnega boja. Ali tukaj se stvar ne da drugače urediti, ker so zbrani »voditelji«, dočim mase ni nikjer. Ti ljudje nimajo programa, zato z njimi načelni boj sploh ni mogoč.

Dober del teh ljudi je štreberskih pljančkov, nekaj pravih kapitalističnih tipov, vsi skupaj imajo pa toliko grehov, da bi bilo treba precej vagonov papirja, da bi vse opisali.

Socialista pa ni niti enega med njimi!

Za enkrat naj bo teh raziskovanj dovolj. Večina škodljivih bacilov je odstranjenih, kar jih je še ostalo, se bodo sami pokazali, ker je pot za nje odprta. Strankino telo naglo okreva — operacija je srečno prestana!

ZAKAJ?

ponatiskujemo ta članek, ki je izšel v »Napreju« pred 13 meseci (14. jun. 1922) in na katerega so slavni opozicionalci odgovorili, da se je operacija sicer res posrečila, da pa je bolnik umrl, ker je ni prenesel. Marsikdo se je takrat res bal, da bo naša stranka umrla, toda zgodilo se je drugače, umrla je Kocmurjeva »Zarja«, umrl »Rdeči prapor«, umrlo je še marsikaj drugega, naša stranka pa ne, nasprotno, toliko življenja ima, kakor ga niti takrat ni imela, ko je bilo vse socialistično delavstvo v nji združeno, kajti takrat dnevnika bodisi ni imela, bodisi ji ga je plačeval Konsum, danes si ga pa vzdržuje sama, konsum pa še celo nasprotuje in bi podiral, če bi mogel. Torej vidimo, da se je operacija res posrečila in še več, tudi konec članka se je uresničil, tudi tisti bacili so se že pokazali, ki jih je dr. Rezac s seboj vred še pustil neodžagane, ostala je zanje res odprta pot in našli so jo, kakor so jo predvidevali.

Dr. Harjo je zdravil drugače. V celoti se je z Rezačevim člankom strinjal, v tem pa ne, kako so bile posamezne osebe popisane; posebno za tiste, ki so popolnoma brez vpliva; pa tudi stvarno n. pr. glede Mlinarja. Politično smo Mlinarju najbolj zamerili, da je kot izdajatelj »Napreja« vsem ubogal Kristana in se mu ni upal nikdar postaviti po robu, pač pa je imel pogum postaviti se proti sklepom kongresa. Dalje, da kongresu niti računa za »Naprej« ni predložil, ampak je hotel gospodarstvo pri »Napreju« še dalje skrivati. Posebno

Jurčkovi doživljaji.

(Burleska iz »Arbeiter Zeitung«).

Jurček pride iz Azije na ljubljansko vseučilišče. Dečko je prijazen in živahen ter velik človekoljub. Komaj se nauči dodobra slovenščine in začenja pridobivati uspehe pri svoji blondinki, hišni gospodinjci, pa dobi od doma pismo.

Iz pisma se mu prikaže dvoje hipnotičnih oči ter mu govori: »Jurček, ne pozabi, da si dobro vzgojen mladeneč. Pristoja ti torej, da se prilagodiš časovnim pridobitvam, to se pravi: Spoštuj svoj narod in sovraži tujega! Drugače te bo zadela kletev tvojih staršev, tvojega kralja in tvojega naroda.«

Pismo silno upliva na Jurčka! to stvar si mora takoj zapomniti. Rad bi si nadel narodno nošo toda nima je. Ob-leče torej plavalne hlače, vrže svojo gos-podinjo kot osovraženega tujca skozi njena lastna vrata in se odstrani.

Jurček koraka v plavalnih hlačah po Zvezdi. Ljudje se ozirajo, se smeje. Vendar on potrpežljivo posluša ukaz iz pisma.

Jurček se da zbrisati iz imenika na vseučilišču.

Sede na neko klop, odpre svoj ro-dovnik in ga začne proučavati. Naen-krat zarjove in skoči kakor blazen v nacionalistični klub. Presenečen kaže tam svoj rodovnik, kjer je zapisano, da

je bila njegova mati francoska zamor-ka, njegov oče pa je potomec japonsko-ruske zveze. Kaj naj on sedaj stori, ki je mešanica štirih narodnosti? Kateri na-rod spoštovati, katerega sovražiti in kako na razdeli ljubezen in sovraštvo? V nacionalističnem klubu mu svetujejo, naj se pusti raztelesiti v štiri dele.

Jurček se vrne v srednji vek. S kapitalom najrazličnejšega izvora or-ganizira inkvizicijo, pri kateri se pusti razčetrveriti od velike in ugledne publike.

Razčetrverjeni Jurček gre k slikar-ju. Ta mu pobarva zamorski del črno, francoski roza, japonski rumeno in rus-ki del belo. Da pa bi Jurček nikdar ne zamenjal teh delov, nalepi na vsakega temu odgovarjajočo etiketo.

V različnih trgovinah, katerih last-niki so bili vsi pripadniki pete narod-nosti, obleče vse štiri dele v narodne noše.

Ponoči v postelji: Jurček ne more spati! Njegovi deli se namreč strahovito prepirajo in debatirajo o nacionalni pripadnosti.

Niti na cesti ne prenehajo s to de-bato. Velikansko pažnjo vzbude in pov-sod širijo sovraštvo, kajti vsi štirje deli zmerjajo Slovence. Kmalu jih zgrabi policija kot ogleduhe.

V ječi: Jurčku se je že lasje. Njegovi štirje deli začnejo z novo nacionalno debato, ki preide v pretep in končno napovedo drug drugemu vojno.

Jurčka spuste na svobodo. Povsod so v teku mirovne priprave. Štirje telesni deli malega kontinenta »Jurček« pa prevažajo topove in brodoge in čr-pajo iz sebe armade. Ko vse priprave iz-vrše, začnejo med zvoki štirih nacional-nih himen boj.

Obupani protestirajo Jurčkovi mo-žgani proti vojni, vendar se vsi štirje v nacionalnosti razpadli deli za to ne zme-nijo. Ko so že drug drugega skrčili, so-tolkli in obrezali, so proglasili mir in so določili različne vojne odškodnine.

Zaradi vojnih dolgov svojih sovraž-nih si koncev ne preostaja Jurček dru-go, kakor da poroči svoj nad poprečno-varno valuto vladajoči del s hčerko ne-kega braziljskega indijanca.

Jurčku rodi žena dete. Toda Jurček svojega otroka niti pogledati ne more. Radi nacionalističnih prepirav rodi vsak telesni del le četrtino deteta, poleg tega so pa vse polovice teh četrtin bakreno-riave indijanske barve. Da pa bi imel oče vsaj kakšen užitek od svojega otro-ka, ga da nekemu dadaistu v prebarva-nje in ga pri »jurišanju« izstavi. Pri po-gledu na to sliko napade nesrečnega očeta zlatenica.

Ker je Jurčka radi njegovih najraz-ličnejših nacionalističnih čustev obiska-lo toliko nesreč, se odloči, da odpotuje v svoj rojstni kraj, v Tokejo (glavno me-sto Japonske). V potniški pisarni pa iz-ve, da mora imeti tudi štiri potne liste, saj je bil vendar razčetrverjen, da bo mogel prekoračiti meje različnih narod-nosti. Jurček ve, da izgotovitve štirih potnih listov celo početrverjen človek ne mara doživeti.

Zato prekorači mejo brez dovolje-nja in pride po dolgih in številnih blod-njah v Tokejo. Prvo, kar napravijo nje-govi telesni deli, je provociranje nacio-nalistične debate, samoposebi razumlji-vo tudi na cesti. Govore japonskega de-la bi domačini seveda mirno poslušali, toda Jurčkovi francoski, ruski in zamor-ski deli nočejo držati jezika za zobmi in z glasnim kričanjem vpadaajo v govore japonskega dela, Jurčkov del Francoza, Rusa in Zamorca obglavijo torej radi veleizdajstva kot nacionalistične hujška-če. Iz tega nastanejo nove nacionalistič-ne spletke. Francozi, Rusi in Zamorci začenejo med seboj menjavati note.

Med tem pa dospe Jurček srečno — v grob.

Tam ga srečajo neki zopet najraz-ličnejši podzemeljski prebivalci, ki ga počasi, varno in docela — požrejo, brez ozira na njegovo in njihovo nacionali-nost.

smo mu zamerili, ko smo naknadno zvedeli, da je imel 2.700 K mesečne plače pri »Napreju«, čeprav je imel že v bolniški blagajni zelo lepo službo, drugi uredniki pa, ki so živeli samo od zaslužka pri »Napreju«, so dobivali samo 1700 kron mesečno, tako da je imel Mlinar kot postranski zaslužek za 1000 K več nego drugi vsa svojega zaslužka. Pri vsem je pa strankino načelstvo mislilo, da dela Mlinar v uredništvu zastoj. Take stvari naj bi bil Rezač popisal — to bi bilo resnično, on je pa pisal rajši o strokovni zadevi, ki se nas ni prav nič tikala in ki končno niti resnična ni bila. In kaj je dr. Rezač na ta očitek odgovoril? »Le pusti to meni, tako jih je treba prijeti, da jim v strokovnem gibanju izpodmaknemo tla«. Žal, da se ni moglo vselej za vsako stvar skregati do konca, žal, da ne bi nikdar nobenega dnevnika, ki bi bil brez napak, žal in — blagor, da je tako. Kako dolgočasen bi bil svet, če bi bili brez debat, in kako bi vse še bolj spalo nego danes spi in kako bi res samo posamezniki vladali.

Tako pa odpremo list v zgodovini in najdemo, da so tisti, ki jih je dr. Rezač lani na takle način odžagal, danes z istim Rezačem »zedinjeni«. Pa še več. Delavstvo na severu, ki se je zgražalo nad tem člankom in sovražilo zaradi njega nekoga drugega, ki članka ni pisal, to delavstvo vodi zdaj voditelj v »zedinjenje« z Rezačem! Z nesramno napadenim Mlinarjem skupno jemlje Rezač proletariatu tiskarno, da jo bo lahko z Rožancem vodil po Zoretovih načelih žitne valute. Mihevc, Kopač in Berdajs so zopet njegovi prijatelji, ker »proletariat se mora zediniti«, nad vsem »zedinjenjem« pa vlada kapital s pomočjo svojih eksponentov Kocmurja, Kristana in Prepeluha ter še par drugih, ki jih pa takrat Rezač še ni hotel odžagati, češ, boljše je, da goljufajo nasprotnike z nami, nego da bi z nasprotniki goljufali nas (n. pr. dr. Korum).

To slavno »zedinjenje« ni moglo ničesar več doseči na političnem polju, zato se je zateklo na strokovno. V politični stranki imajo pravilnik, tega ne premagamo več. Strokovna komisija pa ga še nima, tam se bo še dalo doseči, da ostane vpliv v naših rokah, in potem strokovnih organizacij jim bomo stranko razbili in uničili njen tisk, ki nam z neumnim načelom javnosti toliko zgaga dela. Tako so mislili in izdali parolo, da strokovno organizirani ne smejo politično misliti, ker zanje dela politiko — Strokovna komisija, pardon, njeno predsedstvo. Tako zida jo tisti, ki so se ponosno imenovali »Mi zidari«, čeprav so bili v resnici le silno nerodni žagarij.

Pa — zgodovina je učiteljica narodov. V revolucionarnih časih, kakršne preživljamo, pomeni tudi kratka doba že zgodovinsko razdobje. V 100 letih se pokolenje ne bi moglo tako izpremeniti, kakor se je rezač izpremenil v 13 mesecih svojega strokovnega vladanja. Tudi delavstvo se izpreminja. Tisti, ki so pred 2 leti še spali, hodijo zdaj izpraševati: »Zakaj nam pa tega nisi že prej povedal?« Povedali smo, prijatelji, kar prečitaj si »Napreje«, pa boš videl, kako jasno smo govorili, pa nas nisi hotel poslušati, ker si sovražil »Napreje«, češ da je Kristanov. V resnici si bil Kristanov! Vsak je Kristanov, ki ne ve, čigav je...

Kakor zapoveste...

Zivimo v dvajsetem stoletju, in sicer v dobi revolucionarnosti in prerajanja umevnosti. Človeški duhovi se prilagajajo vedno. Človeški zahtevi po svobodi in odrešenju iz srednjeveške pokornosti, sholastični duh samostanske pokorščine izgublja svoje temelje in se ruši v dolino pozabljenja. Nad gomilo srednjeveškega vitešstva dviguje svobodomiselnost demokracija svojo razkuštrano glavo in kriči: Liberté, égalité, fraternité! po vzoru francoskih Samfraternité! po vzoru francoskih Samfraternité! pri nas se je ta francoska jakobinska misel porodila šele zadnja leta, ko je že vojni bog Mars končal svojo bogato žetev. Časi slepega pokoravanja so minuli, Jugoslovanska država je do-

volila svobodno dihanje vseh državljanov. Samo to so si izgovorili naši politiki, da ne sme nihče dihati njim v obraz. Gospodje svobodnih misli se namreč boje, da ne bi jim kdo vdihnil v oči bacilov naše nazadnjaške kulture ali celo srednjeveške suženjske pokorščine, katere je med našim poštenim ljudstvom še doberšen kos. Milostno pa so dovolili, sedeči pri pogrnjenih mizah v prestolici Jugoslovanskega »kralja«, da smejo vsi državljani svobodno drug drugemu dihati pa četudi v usta, da smejo drug drugega grabiti za lase in suvati v boke, ker so se pač ravnali po reku: Duobus certantibus tertius gaudet! In da bi še bolj pokazali svobodno voljo in opogumili mili jugoslovanski narod za takšna dejanja, zato sami včasih posežejo drug drugemu v lase in si povedo kakšno krepko v obraz.

Nismo namreč več v srednjeveški državi, kjer bi državljani morali slepo poslušati kakšnega carja ali kaiserja v Berlinu ali na Dunaju ali kje v Petersburgu, ampak smo v svobodni državi 20. stoletja, kjer si smejo državljani svobodne parlamentarne krajevine povedati med seboj v obraz, kar komu ni všeč na drugem. Vsak, ki ne odobrava mnenja in dejanja drugega, si sme izbrati lastno pot, s četo, ki mu sledi, priti v rezidenco ter tam zasesti stolec državnih upravnikov. O, prestolice je prostorna, stolcev je dosti, državljani so pa tudi še toliko olitani, da bodo redili tiste, katere so poslali delati za blagor svoje domovine. In pa tista malenkost, ki jo vladajoči državljani potrebujejo! Saj to ni vredno besede, gospodje vendar delajo državi koristna dela! Nekateri listi so pa še vedno tako zakrknjeni, da ne vidijo, koliko napravijo naši vladajoči sodržavljani za nas, ki trpimo!

Mislimo, če bi vedno takole pohlevno pisali, da bi nas počastil prav kmalu g. predsednik Pašič in nas počohljaj pod nosovi s svojo deviško brado, nam bi se pa samega veselja delale sline v ustih! Ahm! Še klicali bi: Zivel rešitelj! in bi mu ploskali, ker tako dobro skrbi za nas.

Toda težko je za naše potomce! G. Pašič tudi ne bodo večno živeli, naši otroci pa bodo morali potem trpeti bogvedi kakšne krivice, ker naslednik g. Pašiča nima zapisano na čelu, da bo vreden svojega prednika. In vendar so g. Pašič prepričani o nasprotnem, zato pa niti za šole ne poskrbe, da bi jih moderno preustrojili. Niti zakona jim nečejo nakladati na zidove, saj revice že tako preveč trpe od kričanja nadebudne dece in opominjanja pohlevnih učiteljev z zmrušenimi bradami. G. Pašič pa, dobroti kakor so, se ne vtikajo radi v zadeve, ki se tičejo razposajene mladine, za stare kosti je taka mladinska nataktnost neprimerna. Da, res, saj niso samo gospod Pašič v vladi, tudi drugi so tam, pa mlajši so, ti naj to oskrbe. Seveda, dobro bi že bilo, toda g. Pašič so rekli, da naj še malce počakamo, vojaki so nagi, stradajo in, kar je najhujše, orožja nimajo, kakor se spodobi za l. 1923. Kdo bo pa domovno branil, če nas napade požrešni Mussolini s svojimi fašisti! Pa so gospodje ubogali in so dali najprej zakon vojaštvu, ker zahteva tako olika, da imajo starejši prednost! Slovenski patriarh dr. Korošec je pa podelil temu zakonu svoj, ne, papeški blagoslov in je zraven na vsi moč kričal: Vtakni meč v nožnico, zakaj, kdor za meč prijemlje, bo z mečem končan! Duhovniki in Koroščevi ljubitelji pa, ki so videli, kako vojaki hlastno mečejo orožje proč, so kričali še hujše. (njih vik se je mešal s krikom radikalov in Nemcev): Domovina je v nevarnosti, Mussolini in Stambolijski se hočeta objeti kar čez naše glave in »Orjuna« nam gloje naše revne kosti, vstanite in branite svojo očetnjo! Ljudje so pa ploskali in kričali: Panem et circenses!*** kakor neumni Rimljani svoječasno v amfiteatrih.†

Pri nas pa se je vse spremenilo. Nekateri »manuelni« delavci postajajo kar čez noč kompromisarji in polni krščanske ljubezni do tistih, s katerimi so se preje dolga leta prepirali. Oboje je prešinila ideja tridesetletnega socializma in sklenili so, da se združijo in

*** Če se dva prepirata, se tretji veseli!

† Staroveška gledališča v obliki izsekanega kroga.

sibob čašici vina podajo roke ter zapoje: Brajce, vsi enaki smo! takoj na to pa: Bratci veseli vsi, holadri, holadra! Saj so delavci, po delu pa smejo vendar biti malo veseli.

Čisto lepo! Mahinacije državnikov ali Pašič, Korošec, Radič in drugih so vzbudile pri njih zanimanje, posebno še ko so videli, da vzbujajo vsi ti gospodje pri državljanih toliko pozornost in uživajo takšen ugled; vsepovsod odmeva: Kakor zapoveste! Vojaški zakon pa predvsem stoji na tem temelju. Pa so tudi ti ročni kruhoborci začeli misliti, kaj bi bilo mogoče iz tega posneti! Kakor zapoveste! je najlepši stavek, čisto kratek in kar je glavno, ima samo en smisel: S panetjo sem skregan! Takih ljudi pa so ti ljudje potrebni!

Zato so začeli oznanjati svoj evangelij in so privlekli izpod starih, že vseh sprinčlih močnatih vrec še starejše in še bolj sprinčle bukve na dan, iz katerih so brali besede Karola Marksa: Proletarci vseh dežel, združite se! pri tem pa se jim je zaletelo in ker so izpustili besedico »se« in so nadaljevali »svoje imetje prinesite nam, da ga vporabimo za občni blagor« je nastal pravi smisel njih dejanja in nehanja.

Tu pa je padla kocka. Dvajseto stoletje je pri naših pametnih in zavednih delavcih že obrodilo svoje sadove in jezik se je že odvadil kratkih besed: Kakor zapoveste! in vsi ti »dobrodušni« zedinjevalni evangelisti so pogoreli in odnesli s seboj zadnje ostanke sprinčlega Marksovega socializma, na njih mesto pa so prišli novi, čilihi udov a še jačjih misli in so prinesli s sabo slične Marksove knjige, z istimi idejami, samo čiste, nove in s številnimi poljudnimi razlagami opremljene.

»Kakor zapoveste!« je zginil iz naših vrst, vsaj tisti ga ne poznajo več, ki so zavedni bralci lastnega tiska in pristaši načela javnosti. Ostal je le še izraz v umazanih arhivih farovžev, v kasarnah in morda še v kakšnem močnatem skladišču.

Sedaj dobiva temelje družabni ukaz in posamezniki bodo morali ali kloniti glavo ali pa izginiti v srednji vek k pozabljenim jakobincem, sholastičnim kloštrom ter poganskemu bogoslužju. Če tako ljubijo pokornost, bodo morda tudi izjavili: Kakor zapoveste! Biograf.

Politične vesti.

* V Sav. dolini se prikazujejo radikalcje kakor gobe po dežju. Učitelji, trgovci, obrtniki, vsak stan ima nekaj takih glav, ki se rade prodajajo za lepe obljube, kajti da bi se prodajali radi ideje, je izključeno: prvič, ker radikalcje lastne ideje sploh ne poznajo, marveč je skupna z idejami drugih meščanskih strank, namreč zatiranje ljudstva in kopičenje bogastva. Vse te različne stranke so samo zato tukaj, da se imajo ljudje vsaj na videz kregati za kaj in drug drugemu krasti stolčke in stolice. Lopovstvo teh strankarjev se nadaljuje, nezavednost ljudskih mas pa se krči tako po malem, da že nestrneži izgublja jo potrežljivost in hočejo kar zedinjenje po vzoru pastirjev na planinah, ki zaprejo krave in koze v isto stajo! Pa še ti ne vsi.

* Železničarska pragmatika bo stopila v veljavo 1. oktobra skupno z uradniško pragmatiko. V petek je ministrski svet že razpravljal o tozadevnem zakonskem načrtu o železničarjih, ki ga je proučil parlamentarni pododbor. Finančni minister je pristal na predlog, naj bodo prijemki prometnega oboja za 20% višji kakor državnih nameščencev.

* Pretresovanje zakona o srednjih šolah se je že začelo. Klerikalci so se na četrtkovi seji sekcije za proučevanje tega zakona silno razčeperili in so na vsak način zahtevali šolski pouk v srednjih šolah na versko-nravnih temeljih. Gospodje se silno boje za zaslužek številnih katehetov in takih brezdelcev, kakršne so črnuharske vrste ljudskih zaječalcev, ki vlačijo vse slovensko ljudstvo za nos. Dalje so zahtevali klerosi, da dobe dijaške organizacije pravico udeleževanja, da bodo še dalje smeli kvariti našo mladino po svojih marijanskih družbah. Da bodo vsi odgovorni faktorji še bolj prepričani o upravičenosti zahtevi, se je poslanec Sušnik skliceval na slovensko ljudstvo, ki bi bilo ogorčeno, če bi zakon kaj takega ne odobroval. Škandal je za te ljudi, da zamenjavajo nekaj tercijskih babnic in dedcev za celokupno slovensko ljudstvo, slabo luč pa meče

na beograjske odločevalce dejstvo, da se puste od črnuharskih papežancev goljufati na tak podel in nesramen način. Mislimo, da dolgo to ne bo trajalo, ker ljudje že postajajo sili klerikalnih vsiljivcev in jih bodo kmalu zapodili v Rim.

* Vlada je odredila energične ukrepe proti razdiralni politiki Stipice Radića. Pravijo, da je notranji minister ukazal razpustiti vse politične in druge organizacije HRSS, dalje hrvatskega »Sokola« in »Hrvatsko ženo«. Zadnja organizacija je bila enkrat že razpuščena, zato, ker se ženske nimajo pravico vtikati v politiko in sploh v javni življenj, namreč v demokratični Jugoslaviji. K aretaciji Radića pripominja »Obzor« le toliko, da se bo ugled hrv. naroda dvignil za 100%, če Radića aretirajo.

* Radića bodo v soboto aretirali in zaprli. Tako je sklenil na četrtkovi izredni seji imunitetni odbor, ker je minister pravde zahteval izročitev poslanca Radića in nekaterih njegovih tovarišev, med katerimi je tudi znani Maček. Vzroki te zahteve so številni, vendar smatrajo kot najglavnejši vzrok ta, da je Stipica razžalil kraljico Marijo kot člana hiše Karadjordjevičev. Klerikalci so se tej zahtevi uprli in so tudi proti glasovali, češ, da bodo v celi Hrvatski naleteli na upore, če bodo zgrabili Radića. Radovedni smo, bo li Radič v nedeljo že jedel ričet ali ne.

* »Krvava Zveza« je madžarska nacionalistična organizacija. Članstvo teh organizacij trati čas s špionažo v prid Madžarski. Te vrste organizacije so tudi v Jugoslaviji, in sicer v Čakovcu, Murški Soboti in Lendavi. Vse dokaze za to so posneli iz dokumentov, ki so jih našli v Belem Monastiru pri aretiranem Janošu Kovaču. Kovač je baš hotel prekoračiti državno mejo, pa so ga zgrabili državni organi za vrat in ga shranili še dalje pri sebi. Mogoče bodo tudi iz Madžarske prišle kakšne podobne vesti o naši »Orjuni«. Ampak Madžari se ne bavijo z jugoslovanskim nacionalizmom, ker jim ne bi prinašal »idealnih« koristí.

Njemu in njemu podobnim.

Prejeli smo v objavo tale dopis:

»Z ozirom na uvodni članek v »Napreju« z dne 18. 7. 1923, št. 156, prosim podpisani, da uredništvo v bodoče mišljenje nastavlencev bolniške blagajne v Šoštanju o zedinjenju socialističnega delavstva na Slovenskem ne spravljaja vedno v sklad z bolniško blagajno in ravnateljstvom iste, kateri z opozicijo zoper s. Bernota nima niti najmanjše skupnega. To nesramno natolcevanje je operiranje najgrše vrste sedanjega pokrajinskega odbora za dosledno razdiranje soc. delavstva. Dobro je, da zna delavstvo razločevati delo za uresničenje socializma onih sodrugov od onega dela obrekovalcev. Šoštanj, 18. 7. 1923. Josip Tekauc.«

Naš uvodnik z 18. jul. je Jos. Tekauc dobro razumel, samo v enem se je zmotil, misli namreč, da je v začetku uvodnika mišljen ravnatelj Kocmur. Pa ni! Tisti ravnatelj ni v bolniški blagajni, če bi Tekauc čital »Napreje« bolj pazljivo in si tudi kaj zapomnil, bi vedel, o katerem ravnatelju smo svojega časa tako pisali. Kocmurja že 2 leti ni več v naši stranki, torej se ni moglo pred par meseci še govoriti, da je zato organiziran, da njegovi delavci ne bodo. Da pa Kocmur še ni mrtev, ampak da ima kot ravnatelj bolniške blagajne še zmeraj precejšen vpliv na vse »zedinjevalce bogov«, zato je najlepši dokaz Tekauc sam. Kje je stavlil Tekauc l. 1922. proletarski praznik 1. maja? Namesto pri proletarcih je bil takrat pri Kocmuru v Ljubljani. In čemu je Tekauc letos 1. maja na lastno pest poklical v Šoštanj za govornika Kocmurjevega prijatelja Mihevca? Ali iz ljubezni do Mihevca? Ali smatra Mihevca za najboljšega ali vsaj za dobrega voditelja? Vemo, da ne, a vendar ga je klical, Seveda tudi iz ljubezni do Kocmurja ne, pač pa iz ljubezni do kruha. Socializem pa zahteva takih ljudi, ki delajo prav, ne kruhoborcev, ki so pripravljeni delati tudi neprav, če jim kruh tako kaže. Na izgovor, da Kocmur ni več vsegamogočen, nič ne damo, kajti nad njim je samo še V. Bukšeg, ki Kocmurju ne bo skrivil niti lasu, nastavlencem pa, če mu bo Kocmur rekel, da niso za nič. Iz strahu je večina nastavlencev bolniške bla-

gajne proti konsolidaciji delavstva, ne pa iz prepričanja, kajti kakor Kristan potom Konsuma, tako je hotel Kočmur vladati proletariatu potom bolniške blaginje, to pa je mogoče le tam, kjer imajo njih nastavljeni organizacije tako v rokah, kakor je imel Tekauc Šostanj-sko. Ko smo mu očitali, da dela vse sam na lastno pest in da ne vzgaja delavstva, da bi sodelovalo in končno samo prevzelo svoje posle v roke, je izjavil, da delavci niso za nič, da so pijanci. Pa je bil drugod alkohol bolj razširen, nego v Šostanju, in vendar so delavci vzeli vodstvo svojih organizacij v roke, čemu bi to v Šostanju ne šlo. In kaj je končno naredil Tekauc proti pijančevanju? Namesto da bi se sam odpovedal alkohola in izobraževal delavce, je držal organizacijo sam v rokah, delavcem se pa laskal za njih hrbtom jih pa za pijanec zmerjal. To je prava pravcata Kočmurjeva politika in če bo hotel Tekauc dokazati, da nima strahu pred Kočmurjem, bo moral to dokazati z dejanjem, bo moral delati s proletariatom skupno, ne pa kakor dozdaj, ko je bil le kaplan ljubljanskega boga. Saj ne bo nihče zahteval, da se gre s Kočmurjem metati, naj dela tako, kakor delajo mnoge častne izjeme v bolniški blaginji, ki opravljajo svojo službo v splošno zadovoljnost, izven urada pa delajo tako, kakor sami mislijo da je prav, ne pa da bi sodelovali pri vsakem puču proti proletarski stranki kakor Tekauc, ki sodeluje zdaj pri Korenovem puču prav tako, kakor je sodeloval pred volitvami pri puču dr. Koruna, in se niti na Dravograjško konferenco ni upal priti, še manj pa, da bi pustil tja kakšnega delavca zastopat šostanjsko organizacijo, ki je zaradi tega kaplana edina manjkala tam.

Zelo bi nam bilo všeč, če bi tudi drugi kaplani takole pokazali svojo barvo. Vsakemu bomo dali prostora v »Najprej«, posebno če bo tako nepreviden, da bo branil Kočmurja, o katerem vemo, da ga delavstvo spoštuje prav tako, kakor Golouha. Tega je branil v Šostanju drugi nastavljenec boln. blag. Tanc — naj nam tudi kaj piše! N. pr. da tudi Golouh »pri opoziciji proti s. Bernotu« nima nič opraviti. Kar prosimo za to, ker bomo šele potem imeli priložnost dokazati, kako imenitno vodijo politiko naši jedeesarji, ki so vpregli vse socialistične bogove v svoj jarem, čeprav bočejo nekateri po vsej sili rajši vleči klerikalnega. Kristan je namreč res zmožen človek, ki vodi na niti Prepehluha, Kočmurja, Golouha in druge manjših bogov, ni mu pa treba voditi dr. Koruna in Uratnika ter njihovo skupino manjših bogov in njih kaplanov zato, ker ima dr. Korun svoje vaje iz tistega jedeesarskega trona napeljene, kakor Kristan. Vsi skupaj pa vodijo idejni boj proti sedanjim taktiki pokrajinskega odbora »in so odločni nasprotniki vseh osebnosti«, samo kakšnemu narodnemu kaplanu še uide iz ust beseda o »opoziciji proti s. Bernotu«, ki je, kolikor mi vemo, samo oseba in nič več...

Iz stranke.

s Krajevna organizacija SSJ v Celju sklicuje izredni občni zbor, ki se bo vršil v nedeljo 29. julija pri Zelenem travniku ob 8. zjutraj s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo odbora: a) tajnika, b) blagajnika, c) kontrole; 2. poročilo občinskih klubov mesta Celje in občine okolica Celje; 3. poročilo občinskega I. vsedelavskega zleta; 4. volitev novega odbora; 5. razni predlogi in slučajnosti. Zaradi obširnega dnevnega reda pozivamo vse člane krajevnega organizacije, da se točno ob napovedani uri zborovanja udeležijo. Ta oklic velja za vse člane, drugih povabil ne bo, tudi nobenih lepakov. — Odbor.

s Redni obč. zbor podr. SSJ v Guštanju se je vršil dne 15. VII. 1923. v gostilni pri Meloningu ob 9. dop. na katerem je v burnem govoru govoril okraj. tajnik s. Moderndorfer in nam razložil splošnosti o političnem gibanju, kar so pričujoči zborovalci odobraval. Na to je povzel besedo s. Janko Štram ter nam govoril o pomenu socialističnih organizacij. V tretji točki je podal poročilo prejšnji odbor o svojem delovanju in smo izvolili sledeči novi odbor: predsednik s. Luka Juch, nam. s. Anton Sterce; tajnik s. Janko Štram, nam. s. Jožef Vidrih; blagajnik s. Jožef Okrogelnik, nam. s. Alojz Korpa; v kontrolo so bili izvoljeni ss.: Verčko Ivan in Franc Obrtan, v odbor pa ss.: Jožef

Sikara, Ferdinand Nomeršnik, Luka Sata in Maks Keber.

Iz strok. gibanja. Vabilo.

Na temelju sklepa Okrožne strok. komisije v Celju z dne 6. jul. tl. sklicuje podpisano tajništvo **redno letno okrožno strokovno konferenco**, ki se bo vršila v nedelje 22. jul. ob 8. zj. v prostorih gostilne pri Janžeku (Za kresijo) v Celju s sledečim dnevnim redom: 1. poročilo tajništva, 2. poročilo kontrole, 3. poročilo delegatov, 4. akcija in taktika, 5. socialna politika, 6. saniranje Okrož. strok. komisije v Celju, 7. slučajnosti. Podružnice vseh naprednih strok. organizacij, ki se nahajajo v celjskem okrožju, pošljejo za vsakih 50 članov po enega delegata. Volitev delegatov se mora izvršiti na sklicanih shodih. Delegati se morajo okrož. strok. tajništvu javiti najpozneje do 20. julija pismeno. Povabljeni so tudi zastopniki osrednjih društev in drugih na razrednem stališču stoječih organizacij.

Tajništvo Okrožne strokovne komisije v Celju.

s Stavbinski delavci v Sloveniji se nahajajo že od meseca marca v mezd-nem gibanju. Vložili so po svoji centrali »Uniji stavb. delavcev v Celju« spomenico najprej na Zvezo industrijev, pri kateri se je običajno pogajanje vršilo. Ker je pa letos Zveza industrijev (in njeni kapitalistični člani) videla, da je nekaj delavcev, ki delajo radi 10—12 ur na dan in tudi brez kolektivne pogodbe, se je izgovarjala na krizo, ki je nastala v gradbeni stroki. V resnici je pa Zveza mislila, da je prišel čas za neusmiljeno izkoriščanje delavskih sil. Organizacija se je nato obrnila na inšpekcijo dela v Maribor s prošnjo, da ona razpiše pogajanje. Inšpekcija dela, posebno g. inž. Dejak, se pa z mnenjem gg. kapitalistov najbrže v celoti strinja in ne razpiše pogajanj, dasiravno smo jo opetovano uradno in nato javno pozvali, da svojo dolžnost napravi. Ker ni inšpekcija dela v Mariboru ničesar podvzela, da bi se položaj stavb. delavstvu zboljšal, se je »Unija stavb. delavcev« obrnila na drugi urad in sicer na: »Delavsko zbornico za Slovenijo«, katera se je navidezno po svojem tajniku dr. Likarju za stvar zavzela. Tajnik te delavske zbornice je takoj zahteval vse podatke k spomenici ter nato še naslove od vsakega mojstra posebej. Naslovi so mu bili izročeni v Celju po s. Leskošku osebn. v Mariboru pa po s. Čehu po pošti. Pri oddaji naslovov je imenovan faktor obljubil, da bo razpisal pogajanje najpozneje do 5. julija 1923. Od tega časa je steklo zopet mnogo litrov vode po Savinji in so vzdajali več tisoč opek v stavbe, a o pogajanju ni slišati ničesar. Delavstvo naj sedaj razsodi samo. Po našem mnenju je prvi krivec Zveza industrijev, ki je v svojem bistvu odkrit sovražnik delavcev. G. inž. Dejak je pa pristanski alilen, da ne razpiše pogajanj. O tajniku »Delavske zbornice« imamo pa še poseben mnenje: Bomo vprašali predsednika g. Čobala, če se s tem strinja.

s Stavka rudarjev. V petek, dne 20. t. m. je ob 6. zjutraj nenadoma izbruhnila stavka rudarjev v Trbovljah, Hrastniku in Zagorju. O zahtevah, vloženi od strani Zveze rud. delavcev, Jugoslovanske strokovne zveze in Narodno soc. zveze je sklicalo rudarsko glavarstvo že tri obravnave, vendar pri vseh teh pogajanjih ni prišlo do nobenega definitivnega zaključka, ki bi prinesel delavstvu povišanje na plači, vzhic temu, da so cene življenskih potrebščin ogromno narasle. K mezd-nemu gibanju in stavki se še povrnemo.

Vestnik „Svobode“.

v Svoboda I. v Hrastniku ima v ponedeljek 23. tm. ob 1/2 7. zv. odborovo sejo skupno z odboroma »Sloge« in bivše »Iskre«. Ker je dnevni red važen, naj se vsak odbornik udeleži. Odbor.

Razno.

s »Pravica« je izgubila voljo posvečati nam svojo breznaslovno rubriko. Ker je ob tistem času, ko nam jo je še posvečala, razsajala čisto zblaznelo, je nje sedanjí molk znak jasnega trenutka ali pa tega, da jo je pamet srečala. V

tem slučaju je gotovo pojedla kadaver iste mačke, kateri je bila svoj čas vrgla poslane ji naše mozgane, a je nato revlca (mačka namreč) crknila.

Pokusite in prepričali se bode, da so »Pekate« najboljše in ker se zelo nakuhaajo tudi najcenejše testenine.

Celje.

s Neki drugače zelo pridni sodrug ima to grdo navado, da nam piše svoje dopise čez obe strani ene pole tako, da tvorita eno samo široko stran. Cel plakat je to. Tak dopis, ki bi mu drugače ne trebalo nič drugega, kakor da mu tu pa tam popravimo kako majhno slovniško napako in ga damo lahko takoj v tisk, moramo radi njegove nerodne, plakatne oblike, še enkrat prepisati na ožje strani, ker ima s preširoko stranjo strojni stavec nerodno delo. Ali ni škoda časa, ki ga pri tem izgubljamo? Samo malo bi moral dotični sodrug pomisliti, pa bi pisal tako, da bi bilo nam prav in njemu prav gotovo nič manj. Ne gre samo za ta posamezni slučaj. Hoteli smo namreč pokazati, da lahko vsak sodrug, ki ima pošteno voljo do dela z nekoliko premisleka, če dela tako, kakor velevala zdrava logika in preprostost, s svojim delom drugim veliko več koristi, nego če dela samo z dobro voljo brez premisleka.

s Alarm v Gregorčičevi ulici. V nedeljo zjutraj med 3. in 4. so alarmirali Gregorčičevo ulico trije pijani gospodje: dva žganjarja in davčni nadupravitelj. Policija, kakor navadno v izpolnjevanju svojih dolžnosti še ni prišla tem gospodom na sled, zato je potrebno, da jih mi javno naznačimo, da bo jasno, da ne spadajo na sramotni oder alkoholnih žrtev le delavci, kakor trdijo po navadi kapitalisti, ampak tudi meščanstvo, takozvani »boljši sloji«. Opozarjamo policijo na klet enega žganjarja, ker se kravali v tem okolišču vedno ponavljajo. Zahtevamo, da skrbí policija za nočni mir in red tudi v slučaju, da so v to klet zašli kakšni gospodje komisariji in okrajni glavarji. Antialkoholno gibanje, katero podpira pokrajinska vlada ter sanitarne oblasti, ima z vzgledi državnih ter mestnih funkcionarjev sijajno podporo! Čemu pa imamo antialkoholne odredbe? Menda zato, da jih sme vsaka napihnjena in bogata žaba prekršiti? Če policija ne bo izpolnjevala antialkoholnih odredb, bomo začeli objavljati material, katerega so sestavile abstinenčne kontrolne patrulje. Objavili bomo tudi polna imena, ker ne maramo, da bi nam razni državni elementi tvorili še bolj alkoholno državo. V nedeljo po končani »novi maši« smo srečavali po mestu noreče pijane mlade kmetske fante — pred očmi policije. (Seveda, podnevi! Op. ur.) Cerkvi in državnim oblastim častitamo za sijajno moralno vzgojo ljubljene naroda. (Državni in cerkveni organi bi bili pri ljudstvu, ki bi bilo v normalnem zdravju, izgubljeni, zato skrbje kolikor morejo, da ostane ljudstvo vedno »dobro volje«). Saj jim da papež odvezo. Op. ur.)

s Ali je to to tudi iz ljubezni do bližnjega? V neki trgovini na glavnem trgu, katere lastnik je katoliški gospod, se je te dni prodajala emajlirana posoda iz Westnove tovarne, ki ni najbolj »prima«. Poznavalka blaga je opazila, da je ta posoda večidel »Ausschuss«, katerega prodaja tvrdka A. Westen trgovcem za 100 % ceneje kakor drugega. Pri trgovcu, katoliškem možu, pa na cenah ni opaziti nikake podcenitve. No, nismo vedno trdili, da gre katoliška »vzajemnost« samo do žepa.

s Lesni trgovec Marinc in »katoliška« Hotelska družba v Celju pri preganjanju delavcev v objemu. Te dni je bil brez vsake odpovedi odpuščen zidar O... od graditelja g. Konrada Goligranca, ker je to zahteval g. Marinc, pri katerem je bil omenjeni zidar nekaj časa zaposlen pri preureditvi Marincove trgovine. G. Marinc je hotel kot nestrokovnjak zidarju ukazovati, kako naj pravilja surovine za delo in ga je priganjal, naj dela hitreje. Zidar se je skliceval na to, da ga ima pravico nadzorovati samo polir in mojster in mu ukazovati, ne pa konzument. Med njima je nastal prepir, katerega posledica je bila, da je zidar odšel na prejšnje delo k »Hotelski družbi«. Ko je drugi dan prišel na delo, mu je nekdo zabil delati,

češ, če bo on še zaposlen, bo »Hotelske družbe« njegovemu mojstru vsako nadaljnje delo odpovedala. Ti katoliški možje imajo tudi delavsko strok. org. J. S. Z., ki ima nalogo, da zbira »gimpelne« za klerikalno stafažo. Za voditelja takih backov je izbran g. Gajšek.

Dopisi.

Jesenice. In mož je zagrozil: »Prisel bom na Jesenice, da Tebe odžagam«. Tako je zagrozil s. Jeramu France Svetek, ker misli, da smo si vsi tako kakor on nabavili očala, skozi katere je videl črke v pravilniku tako velike, da se jih je ustrašil, v duhu pa se mu je prikazal Bernot — nekako tako kakor Bernardki v Lurdu Marija — samo da je imel v eni roki bič, drugo je pa držal kvišku z iztegnjenim kazalcem, ter zahteval, da mora te črke požirati, in ko je vse prelistal in je med drugim tudi spoznal, da se morajo sklepi držati in ko je med sklepi našel tudi »Načelo javnosti«, je bil prepričan, da se mu bo takoj prva črka zatiknila, ker ima na oba kraja kljuko, in je takoj v svoji dovršenosti kot »Zidar« vrgel kladivo v stran ter korajžno — zbežal. Ko je meni s. Jeram to povedal, mi je prišla na misel pripovedka o tistem žagarju, ki je žagal vejo na drevesu, a je v svoji nepremišljenosti žagal vejo, na kateri je z eno nogo stal; predstavljaj sem si v duhu žagarja in logično posledico. Tako sem namreč mislil in v duhu videl, glasno pa sem rekel s. Jeramu, da mene to prav veseli, kar sporoči naj, kdaj pride, mi bomo pa poskrbeli, da bo imel na sestanek vstop, čeprav ni član, in bomo tudi sporočili članom »tistim pedesetim«, ker se je tako izrazil — da naj se sestanka sigurno udeležijo, in prepričan naj bo, da mu bo organizacija za vsako vejo takih tipov, kakor je diplomacija, kompromis, tajnost in drugih takih čednosti, hvaležna, ako jo odžaga, pa če bi se tudi s. Jeram imenovala. Torej! Francelj, na delo, po delu bo plačilo. Član zadirljive sekte A. Thaler, Javornik.

To in ono.

Cerkvena uganka. Neki župnik je rekel: »Ko stopim v nedeljo na prižnico in vidim dragoceno nedeljsko obleko mojih ovčic, njih sijajna krila in s peresi okrašene klobuke, se vprašam: Kje so pa danes reveži? — Ko pa po pridigi odprem nabiralnik za »ofer« in štejem male novčiče, se vprašam: Kje so bili danes bogatini?«

Kje je sedež ljubezni? Nedavno je neki francoski zdravnik našel, da obstoji poseben bacil ljubezni. Po mnenju tega zdravnika, je sedež ljubezni v možganih. Sedaj pa je začel pobijati tega zdravnika neki ameriški zdravnik, ki zatrjuje, da je sedež ljubezni v jetrih. Ta Amerikanec trdi, da je s poskusi našel, da se more v ženo zaljubiti samo tisti moški, ki ima zdrava jetra. Možakar, ki ima slaba jetra, se težje in manj globoko zaljubi. A oni, ki je na jetrih bolan, se sploh ne more zaljubiti, in ga nič ne vleče k nežnemu spolu. Dosedaj smo se možakarji, kadar smo prisegali svojo večno ljubezen, sklicevali na srce, od sedaj pa bodo najbrže zastopnice krasnega spola zahtevale od nas zdravniško spričevalo, da imamo zdrava — jetra.

LAHKO NAGNENJE K PREHLAJENJU? Prevelika občutljivost? Bolečine olajajše masiranje in umivanje s pravim Fellerjevim Elzafluidom! Veliko močnejši, izdatnejši in boljši kakor francosko žganje. Kot kosmetikum že 25 let priljubljen za negovanje zob, zobnega mesa, ust in kože na glavi! S pakovanjem in poštnino 3 dvojnat ali 1 specialna steklenica 24 dinarjev; 36 dvojnatih ali 12 specialnih steklenic 208 dinarjev in 5% doplačila razpošilja: lekarnar EUGEN V. FELLER, STUBICA DONJA, Elzafluid št. 252 Hrvatsko.

+ Ženske, +

ki so modre, se ne boje več, temveč se obvarujejo z mojim mnogokrat preizkušenim obvarovalnim aparatom.

V posebnih slučajih

zahtevajo žene takoj moje vedno zanesljivo učinkujoče, popolnoma neškodljivo

specielno sredstvo.

Vprašajte pod Dr. 5. Priložite znesek za znamko za odgovor. — Pošljika se vrši strogo diskretno po

El. Bock, Wien VI, Gumpendorferstr. 109/14.

France Kremen.

(Po avtoriziranem prevodu Ivana Moleka.)

Baš zdaj je bila nova kriza — Huni so pričeli besen naval v Flandriji, zadivjala je tretja bitka pri Ypresu in Angleži so se umikali seveda v redu, ampak umikanje lahko postane vsak čas neredno. Buletini so izhajali večkrat na dan in ljudje na ulicah so postajali ter jih čitali polni skrbi in bojazni. Kadar je vel pravi veter, je bilo slišati grmenje topov v Belgiji; včasih je France ponoči v postelji poslušal neprestano bobnenje — strašno nevihto, katero so naredili ljudje in v kateri dežuje jeklo na glave vojakov, [ki se skrivajo v jamah, izkopanih od granat, in v naglici izdolbenih jarkih. Vojna je bila blizu!

Ali človek mora živeti. France je bil v tuji deželi prvič v svojem življenju, in vsaka stvar ga je zanimala. Ko je toliko okrevljal, da je lahko hodil, je šel s par ameriški tovariši po mestu, ki je bilo majhno пристanišče pred vojno, ampak zdaj se je tu stekala svetovna trgovina in čete so iz tega središča dnevnih odhajale čez morsko ožino.

Na ulicah nisi videl moških v civilni obleki, izvzemši nekaj starcev; postopačev tudi ni bilo razen otrok. Žene so šofirale tovarne avtomobile, cestne kare, katerim pravijo »tramvaj«, elevatorje in opravljale druga moška dela. Obrazi vseh prebivalcev so bili trezni in napeti; razjasnili so se le takrat, kadar so videli Američane, ki so prišli na pomoč v stiski. V prodajalnicah peciva in gostilnah, v katerih so rdečelične deklini točile slabo pivo, ni bilo dovolj uljudnosti napram gostom iz prekomorske dežele. Celo najporednejši otročaj te je pozdravil in ti postregel, če si ga vprašal za pot. Hitro je izbrbljal: »Na desno in potem na levo.« In če si ponovil vprašanje, je brbljal še hitreje v svoji domači angleščini.

Nova ameriška armada je pa zelo potrebovala motornih kolesjev, zato niso dovolili, da bi bil France Kremen igral junaka v bolnišnici dolgo časa. Dobil je povelje za odhod in novo uniformo. Poslovil se je od Beatrice in ji obljubil, da bo pisal včasih in da bo v bodoče bolj »usmiljen« z aristokracijo. Nato je prekoračil ožino, na kateri je plulo vse polno ladij kakor na reki Hudson v Ameriki, in došel v drugo večje pristanišče, ki je bilo v rokah Američanov. Novi, dolgi pomoli so bili zgrajeni, odkar je trajala vojna. France je videl velikanska dvigala, ki so posegla v notranjščino parnika in prevlekla na breg celo lokomotivo ali ducat tovarnih avtomobilov na en mah. Zraven pomolov je bilo nepregledno omrežje železniških tirov, za katerimi so se vrstila nizka lesena skladišča miljo za miljo, napoljena do



Naročajte dnevnik »NAPREJ«



Širite proletarski tisk!



vrha z rečmi vsake vrste, kar si more človek misliti. Na višinah, ki obdajajo pristanišče, so pa bila vojaška taborišča. Na najvišjem griču je stal star, napoln podrt in z mahom obraščen mlin na veter: — srednji vek je turobno zrl na moderne čase.

Nikomur se ni zljubilo, da bi bil pokazal Francetu vsa ta čudesa, toda gredeč je videl marsikaj in moške, s katerimi je prišel v dotiko, so mu povedali ono, česar ni videl. V vrvežu je bil mož, ki je nadzoroval izkladanje škatel s konzerviranimi paradizniki; celih šest mesecev ni videl ničesar kakor zaboj za zabojem in vagon za vagonom konzerviranih paradiznikov, ki so na enem koncu prihajali, na drugem odhajali. Někje v višjih krogih so bili čudoviti paradizniški možgani, ki so natančno vedeli, koliko škatel porabijo fantje v vežbaliških taborih, koliko bolniki v bolnišnicah, koliko šumarji v francoskih gozdovih in koliko pridigarji v kočah Mladinske krščanske družbe. Zda pa zdaj je parnik privedel novo zalogo paradiznikov, katerih ni hotelo biti konca ne kraja. Vse to je pripovedoval Francetu mož, ki je vodil četo zamorcev, nakladajočih zaboje s paradizniki na tovarne vozove.

France je srečal Francoza, ki je bil natakar v nekem čikaškem hotelu, a zdaj je nadzoroval skupino žičnolasih korejskih kulijev. France je mislil, da je v ameriških tovarnah in rudnikih videl ljudi vseh plemen na svetu, toda v tem mestu je našel nove ljudi: Anamce in Siamce, Pajtane in Sihe, Madagaskarce, Abesince in Alžirce. Ves britanski imperij je bil tu in vse Francoske kolonije. Bili so Portugalci in Brazilci, Zapadnoindijci, Bušmani iz Avstralije in Culi iz južne Afrike; ker pa to še ni bilo dovolj, je zdaj pričela Amerika iztresati deloma stopljeno vsebino iz svojega piskra: Havajce in Portoričane, Filipince in »Spigote«, Eskime iz Alaske, Kitajce iz San Francisca, Siokse iz Dakote in navadne črnce s plantažnih poljan Louisiane in Alabame! France je videl trop črnopoltnožev, ki so popravljali tračnico, katero je skrivila bomba z letala. Njihova črna koža je bleščala, posuta s potnimi sragami, na solcu in njihovi beli zobje so se svetili, kadar so se rezali, ko so vihteli težke železne droge v dolgi vrsti kakor stroj, vslikaje harmonično:

»Mulo sem,
hlapca sem!
Hitro daj,
brzo daj!
Skrivi se,
grbi se! —

(Dalje prih.)

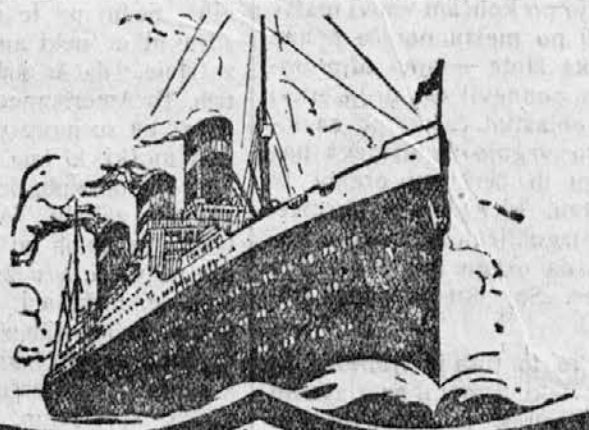
Izdajatelj: Zvonimir Bernot
(v imenu pokr. odb. SSJ in KDZ).
Odgovorni urednik: Alojz Leskošek.
Tisk Zvezne tiskarne v Celju.

Pot mimo globokega brezdna je
nevarna, vendar se je ne ustraši
pogumen popotnik. — Proletarec,
bodi ta tvoj vzor!

Stanovanje

na Okopih obstoječe iz sobe in kuhinje, **se zamenja** z enakim v Gaberjih ali v isti bližini. Vpraša se pri Anton Vok, na Okopih 2.

NAŠA MOČ JE V ZAVEDNOSTI!



Parnik "LEVIATHAN"

Najmodernejši, največji in najluksurijoznejši oceanski parnik. Najvišje zmožnosti iznajdljivosti, znanosti in moči kapitala so vtelesene v izdelavi tega divnega parnika. Neprimerljiva udobnost v vseh razredih.

V New York

7. avgusta, 28. avg. 18. sept. 8. okt. 29. okt. itd., vsake tri tedne v torek od Southampton-Cherbourg. — Podrobna pojasnila potom spodaj navedenih naslovov.

BREMEN - NEW YORK

Direktna zveza s krasnimi ameriški vladnimi parniki. Neprekosljivi po udobnosti, čistosti in izborni oskrbi. Hitre in varne ladje.

»George Washington« »President Fillmore« »President Harding«
»President Roosevelt« »America« »President Arthur«

Zahtevajte podrobna pojasnila in brodar. list št. 216.
Ugodna prilika za prevažanje blaga.

UNITED STATES-LINES

Generalno zastopstvo za Jugoslavijo: Beograd, Palata
Beogradske Zadruga, podružnica v Ljubljani: Zadruga
Zveza, Ljubljana.

Nosite Palma
kavčuk-pete in
kavčuk-podplate
Znižana cena!



Slavenska banka d. d., Zagreb.

Podružnica: Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 24.

Delniška glavnica Din 50,000.000.—
in rezerve preko Din 12,500.000.—
Vloge čez Din 125,000.000.—

Podružnice:

Beograd, Bjelovar, Brod n. S., Celje, Dubrovnik, Gornja Radgona, Kranj, Maribor, Murska Sobota, Novi Sad, Osijek, Sarajevo, Sombor, Sušak, Šabac, Šibenik, Vršac, Wien.

Ekspoziture:

Jesenice, Rogaška Slatina (sezonska), Škofja Loka.

Agencije:

Buenos Aires, Rosario de Santa Fe.

Afilijacije:

Slovenska banka, Ljubljana; Jugoslavenska industrijska banka d. d., Split; Balkan Bank r. t., Budapešt, Vaczi utca 35.

Izvršuje v s e bančne posle najkulantneje.